

JAK PROTI NIM BOJOVAT?

„Stanoviště bohatá na zdroje – vodu, živiny a oslunění – rychle podlehnou zarůstání a ztrátě diverzity. Proto je tak důležité o ně pečovat!“

Astríčka kopinatá dokáže rychle zarůst velké plochy narušených, zaplavovaných i neudržovaných lokalit (Foto: Helena Chytrá)

ROSTLINNÉ INVAZE NÍŽINNÝCH LUČNÍCH MOKŘADŮ

Invazní zlatobýl obrovský vytváří na opuštěných stanovištích vysoké porosty, vytlačující původní druhy rostlin (Foto: Tamara Těšitelová)

T
Č

A
R

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR a Ministerstva životního prostředí v rámci Programu Prostředí pro život.

www.tacr.cz www.mzp.cz

Autoři: T. Těšitelová, H. Chytrá, S. Hejduk, M. Kotasová Adámková

NÍŽINNÉ MOKŘADY V OHROŽENÍ

Luční mokřady v dnešní zemědělské krajině představují trvale či sezónně podmáčené pozemky, které jsou cenným útočištěm ohrožených druhů rostlin a živočichů, zadržováním vody zlepšují mikroklima ve svém okolí a přispívají k čištění vody od nežádoucích anorganických i organických látek. Jsou bohaté na živiny, což z nich ve spojení s dostatkem vody a světla činí stanoviště velmi příznivé pro růst rostlin. Toho v minulosti, kdy byl nedostatek píce pro dobytek, využívali hospodáři – seč i pastva zde byly standardem. Nízká úrodnost půdy pro těžší mechanizaci a obtížnost hospodaření na takových místech však později vedla k jejich opuštění nebo se místo sečení začaly mulčovat. Zarůstání, hromadění živin z rostlinné biomasy, splachy živin z polí a někdy i z odpadních vod a vysychání jsou hlavní příčiny degradace nížinných mokřadů.

Pokud chybí vhodná péče o mokřad, dochází k rychlému zarůstání konkurenčně silnými, vysokými rostlinami, například rákosem, kopřivami a později i keři a stromy. Postupně tak dochází k přílišnému zahuštění porostu, zastínění nízkých rostlin, ztrátě druhové pestrosti rostlin i živočichů a omezení průchodnosti krajiny. Velkým problémem jsou v poslední době také konkurenčně zdatné, nepůvodní invazní rostliny, které u nás nemají přirozené nepřátele, samovolně a velmi efektivně se šíří a absence obhospodařování jim vyhovuje, například zlatobýly, astříčky či javor jasanolistý pocházející ze Severní Ameriky. Zlatobýly a astříčky vytvářejí husté jednodruhové porosty se stařinou, kde pro ostatní druhy nezbývá téměř žádný prostor.

Kyprej prutnatý (Foto: Jakub Těšitel)

Ohniváček černočárny (Foto: J. Těšitel)

Poloparazitický černýš rolní potlačuje zlatobýly i astříčky (Foto: J. Těšitel)

Zdravínek jarní parazituje na různých druzích rostlin (Foto: Tamara Těšitelová)

JAK BOJOVAT SE ZARŮSTÁNÍM MOKŘADŮ?

Pro obnovení správného fungování mokřadu a jeho druhové pestrosti je zásadní vrátit na lokalitu vodu, jejíž množství je často po desetiletí snižováno pomocí drenáží. Dalším krokem je zavedení pravidelného hospodaření, kterým může být sečení s odstraňováním pokosené hmoty prováděné dvakrát ročně, koncem května a v srpnu až září, celosezónní extenzivní pastva skotu nebo koní, případně kombinace seče a pastvy (jedna seč v květnu a přepasení na podzim). Na některých lokalitách může být výhodné využití původních poloparazitických rostlin v kombinaci se sečí nebo i pastvou. Poloparazitické rostliny, mezi něž patří černýš, zdravínek či kokrhel, se připojují svými kořeny na kořeny hostitelských rostlin a odebírají jim vodu a živiny. Tím dokáží oslabit růst agresivních dominantních druhů, a ve spojení se sečí či pastvou tak mohou být účinnější než samotné odstraňování biomasy. Poloparazité jsou také bohatým zdrojem nektaru pro hmyz. Zatím se je daří úspěšně využívat na potlačování expanzivní trávy třtiny křovíštní, ale i na nepůvodní invazní zlatobýly a astříčky.

Zachovalá mokřadní louka u Lednice (Foto: Marie Kotasová Adámková)